

Başvuru Numarası : 2024/752
Toplantı Tarihi/Sayısı : 30.12.2024/49
Karar Numarası : 2024/1320
Başvuran : E.Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, kendisine rızası dışında tedavi uygulandığı, tedavi konusunda bilgilendirme yapılmadığı, istemsiz yatış kararında usulü eksikliklerin olduğu ve mahkeme kararı olmadan istemsiz yatışının yapıldığı, hastaların avukat taleplerinin ilgili yerlere iletilmediği, itiraz haklarının cebir ve hile kullanılarak engellendiği, yemekhane kapasitesinin yetersiz olduğu, kendisine fiziksel ve psikolojik şiddet uygulandığı, psikoterapinin uygulanmadığı ve elektrokonvülsif tedavinin (EKT) usulüne uygun yapılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

- Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde kendisine rızası olmaksızın tedavi uygulandığını, eğitim ve araştırma hastanelerinin rıza dışı tedavi için elverişli olmadığını,
- Hastalara, mahkeme kararı olmadan rızaları dışında psikiyatrik tedavi uygulanmasının mümkün olmadığını, istemsiz yatış onay formunda itiraz merciinin İstanbul Valiliği olarak gösterildiğini, ancak itirazın mahkemeye yapılmasının gerektiğini, EKT için hasta yakını veya vasinin onayının geçerli olmadığını, hastanın da rıza göstermesi gerektiğini, kendisinden bu rızaya yönelik imzanın zorla alındığını,
- Hastaların tedaviyi reddetmesi durumunda tedavi konusunda bilgilendirme yapılmadığını, tedavi hakkında soru sorduğunda mahkeme kararının olduğunun söylendiğini ancak bunun gerçeği yansıtmadığını,
- İstemsiz yatışlar için alınan sağlık kurulu kararlarında uzman hekimlerin imzalarının olması gerektiğini ancak barındırıldığı Hastanede bu kararlara asistan hekimlerin imza attığını,
- Hastanede hastaların avukat taleplerinin ilgili yerlere iletilmediğini, itiraz haklarının cebir ve hile kullanılarak engellendiğini,
- Hastaların taleplerini Başhekimliğe ilemediğini, itiraz dilekçesi için bir asistan hekimden talepte bulunduğu talebinin yerine getirilmediğini,
- Yemekhane kapasitesinin yetersiz olduğunu ve bu durumun, yemekhaneye aynı anda giren hastalar arasında tartışmalar yaşanmasına neden olduğunu,
- Kendisine enjeksiyon yapılacakken sulh hukuk mahkemesinin kararı olmadan tedavi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

uygulanamayacağını ifade ederek tedaviyi reddetmesi üzerine 3 kişinin kendisini zapt etmeye çalıştığını, kafasına yumrukla vurulduğunu, personelden birinin diziyile bastırmak suretiyle boğazını sedyeye sıkıştırdığını, diğerinin ise kolunu acı verecek şekilde arkaya doğru kıvrıdığını, daha sonra kendisine tespit uygulaması yapılarak yatağa bağlandığını ve EKT uygulandığını, anesteziyen uandıktan sonra; *sen yeniden mi doğdun?* denilerek alay edildiğini, 2 gün boyunca aralıklarla kendisine fiziksel şiddet uygulandığını,

ğ. Hastanede psikoterapinin uygulanmadığını, hekimlerin ve psikologların hastalarla görüşme gerçekleştirmediğini,

h. EKT uygulaması esnasında sıra bekleyen hastaların birbirlerini göreceğ şekilde, tedavinin yapıldığı odanın arka kısmında sedyelere yatırıldığını, hastalar anesteziyen tam olarak uyanmadan ve kontrol edilmeden diğer hastaya geçildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın, muhakeme ve gerçeği değerlendirme yetilerinin bozuk olması nedeniyle 8/12/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 432'nci maddesi kapsamında 13/12/2022 ve 31/1/2023 tarihleri arasında Hastanede istemsiz yatışının yapıldığı,

b. İlaç tedavisine rağmen hastalık semptomlarının gerilememesi nedeniyle başvurana 16/1/2023 ve 30/1/2023 tarihleri arasında toplam 7 defa EKT uygulandığı, bu tedaviler sırasında herhangi bir olumsuz olayın veya komplikasyonun yaşanmadığı, başvuranın tedaviden fayda gördüğünün uzman hekimce tespit edilmesi üzerine tedavinin sonlandırıldığı,

c. Hastanede tedavilerin, uzman hekim ve klinik şef hekimin değerlendirmeleri ve kararları doğrultusunda uygulandığı, herhangi bir hasta için psikoterapinin uygun ve gerekli olup olmadığı hususunun da uzman hekim ve klinik şef hekimin kararları doğrultusunda belirlendiği, başvuran hakkında psikoterapi uygulanmasının uygun olmadığına karar verildiği,

ç. Başvurana yönelik küçük düşürücü veya rencide edici herhangi bir sözlü veya fiziksel müdahalenin gerçekleştirilmediği,

d. EKT'nin, hastanın veya hasta yakınının onayı olmadan uygulanmasının söz konusu olmadığı,

e. EKT sırasında hastaların birbirlerini görmesinin, Hastanenin fiziksel yapısı gereği mümkün olmadığı,

f. Başvuranın tedavi süreci boyunca sağlık görevlilerine yönelik saldırgan bir tutum içerisinde olduğu,

g. Tedavi sürecinde başvuranın 1 uzman hekim ve 1 asistan hekim tarafından yakından takip edildiği, hastalığının seyri, ilaçlar ve tedavi yöntemleri hususlarında başvuranın ve yakınının bilgilendirildiği,

ğ. Başvurana yönelik 2 defa klinik şef hekimi ziyaretinin gerçekleştirildiği, tanı ve tedavisinin değerlendirilmesi hususunda ortak kararlar hareket edildiği,

h. Başvuranın 31/1/2023 tarihinde uzman hekim kararıyla ve yakını eşliğinde taburcu edildiği ifade edilmektedir.

4. Başvurandan alınan yazılı görüşte özetle:

a. EKT için yakınının onayının alınmasının yeterli olmadığı, kendi onayının ise zorla alındığı,

b. Hastanenin yazılı görüşünde kendisinin saldırgan tavırlarının olduğunun ifade edilmesinin, EKT'nin kendisine cezalandırma amacıyla uygulandığını gösterdiği,

c. 2 defa klinik şef hekimi vizitinin gerçekleştirildiği ifade edilse de 26/12/2022 tarihindeki vizitin iptal edildiği,

ç. Tedavi süreci boyunca hiçbir hekimin kendisini muayene etmediği ve görüşme gerçekleştirmediği, tedavisinin yakınları ile müzakere edilerek gerçekleştirildiği,

d. EKT yapılırken kapıların açık bırakılması sebebiyle hastaların birbirlerini görebildiği ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur...*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre: "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre: "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak

ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvuranın ilk iddiası; kendisine rızası olmaksızın, yeterince bilgilendirilmeden ve mahkeme kararı olmadan tedavi uygulandığı, EKT için kendisinden rızaya yönelik imzanın zorla alındığı, istemsiz yatış onay formunda itiraz merciinin İstanbul Valiliği olarak gösterildiği ve istemsiz yatışı için alınan sağlık kurulu kararında asistan hekimlerin imzasının olduğuna ilişkindir.

14. *"Sağlık alanında herhangi bir müdahale, ilgili kişinin bu müdahaleye özgürce ve bilgilendirilmiş bir şekilde muvafakat etmesinden sonra yapılabilir. Bu kişiye, önceden, müdahalenin amacı ve niteliği ile sonuçları ve tehlikeleri hakkında uygun bilgiler verilecektir. İlgili kişi, muvafakatini her zaman, serbestçe geri alabilir."* (Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi, (1997), 5'inci Madde)

15. *"(...) Kanuna göre, akıl hastalığı, bir hastalık veya benzer nedenlerden dolayı, müdahaleye muvafakat etme yeteneği bulunmayan bir yetişkine, ancak temsilcisinin veya kanun tarafından belirlenen kişi veya makamın izni ile müdahalede bulunulabilir. (...)"* (Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesi, (1997), 6'ncı Madde)

16. *"Hastalar ilke olarak tedaviye özgürce ve bilinçli rızalarını verecekleri bir durumda bulundurulmalıdır. Bir kişinin bir psikiyatri kurumuna istem dışı yatırılması, tedaviye hastanın onayı olmaksızın onay verildiği anlamına gelmemelidir. Hastaneye ister gönüllü, ister istem dışı gelmiş olsun, tüm yeterliliğe sahip hastalara tedaviyi veya başka tıbbi müdahaleleri reddetme olanağı sağlanmalıdır. Bu temel ilkedен tüm sapmaların yasal dayanaklara uygun olması ve sadece açık ve kesin hatlarla tanımlanmış istisnai şartlarda uygulanabilmesi gerekmektedir. Şüphesiz tedaviye rızanın özgürce ve bilinçli olarak nitelendirilebilmesi için hastanın durumu ve önerilen tedaviyle ilgili tam, sağlıklı ve anlaşılır bilgiye sahip olması gerekir; tedaviye ilişkin bilginin yetersiz ve sağlıksız sunulması, örneğin EKT'nin uyku terapisi olarak tanımlanmasıdır. Sonuçta tüm hastalara sistemli olarak kendi durumları ve reçetelenmesi önerilen tedavilere ilişkin bilgi sağlanmalıdır. Tedavi sonrasında da bilgi (sonuçlar, vs.) verilmelidir."* (Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onur kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi [AİÖK], 8. Genel Rapor, CPT/Inf(98)12, para. 41.)

17. *"Mahkeme, psikiyatri hastanelerinde tutulan hastaların tipik özelliği olan dezavantajlık ve güçsüzlük durumunun, Sözleşme'ye uyulup uyulmadığının incelenmesinde daha fazla dikkatli olunmasını gerektirdiği kanaatindedir. Kullanılacak tedavi yöntemlerine tıp biliminin kabul görmüş kurallarına dayanarak karar vermek tıbbi otoritelerin yetkisi dahilinde olsa da zorla tedavi uygulanmasının gerekli olduğu durumlarda, kendileri ve sorumlu oldukları kişiler hakkında karar alma yeteneğinden tamamen yoksun olan kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarının korunması için, bu tür hastalar yine de koşulları hiçbir istisnaya izin vermeyen 3'üncü maddenin korunması altındadır. Tıbbın yerleşik ilkelerinin bu gibi durumlarda prensipte belirleyici olduğu kabul edilir; Genel kural olarak, tedavi amaçlı gereklilik olan bir önlem, insanlık dışı veya aşağılayıcı olarak değerlendirilemez. Ancak Mahkeme, tıbbi gerekliliğin varlığının ikna edici bir şekilde gösterildiğine ikna olmalıdır."* (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], *Herczegfalvy v. Avusturya*, B. No: 10533/83, 24/9/1992, para. 82.)

18. Anayasa Mahkemesi (AYM), başvuruçunun ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı ya da müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile zorlama şikayetlerden ibaret başvuruların açıkça dayanaktan yoksun kabul edileceğini belirtmiştir (AYM, *Hikmet Balabanoğlu*, B. No:2012/1334, 17/9/2013, para. 32).

19. 4721 sayılı Kanun'un "*Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması*" başlıklı 432'nci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması hâlinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir veya alıkonulabilir...*"

20. 4721 sayılı Kanun'un "*Yetki*" başlıklı 433'üncü maddesine göre: "*Yerleştirme veya alıkoymaya karar verme yetkisi, ilgilinin yerleşim yeri veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunduğu yer vesayet makamına aittir. Yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet makamı, kurumdan çıkarmaya da yetkilidir.*"

21. Başvuran her ne kadar rızası dışında ve mahkeme kararı olmadan istemsiz yatışının yapıldığını ve tedavi sürecinde yeterince bilgilendirilmediğini iddia etmişse de 4721 sayılı Kanun'da belirli durumlarda tedavi için bir kuruma yerleştirilebileceği öngörülmüş olup muhatap tarafından gönderilen belgeler incelendiğinde; başvuranın *şüphecilik, kötülük göreceğini düşünme ve saldırganlık* türünden davranışlar gösterdiği şikayetiyle 13/12/2022 tarihinde Hastaneye getirildiği, tedavisinin ancak yatırılarak mümkün olacağı ve çevresine zarar verme ihtimalinin bulunması gerekçeleriyle istemsiz yatışına karar verilmesi talebiyle İstanbul 13. Sulh Hukuk Mahkemesine başvurulduğu, Mahkemenin 20/12/2022 tarihinde başvuranın istemsiz yatışına karar verdiği anlaşılmıştır. Ayrıca muhatap tarafından, tedavi işlemlerine ilişkin bilgilendirilmiş rıza belgeleri sunulmuş olup bu belgelerin başvuranın yakınları tarafından imzalanmış olduğu görülmüştür. Başvuranın, EKT için rızaya yönelik imzanın kendisinden zorla alındığı iddiasının ise yeterli temel ve dayanaktan yoksun ve soyut bir iddia niteliğinde olduğu değerlendirilmiştir. İncelenen belgelerden, başvurana EKT'nin 16/1/2023 tarihinde uygulanmaya başladığı, tedaviden fayda gördüğünün belirlenmesi ve tedaviye karşı anksiyetesinin devam etmesi nedeniyle bu tedavinin 30/1/2023 tarihinde sonlandırıldığı anlaşılmıştır. Bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda, başvuru konusu bu iddialar yönünden muhatabın mevzuat hükümlerine uygun hareket ettiği ve bir hak ihlalinin söz konusu olmadığı değerlendirilmiştir.

22. Başvuranın, istemsiz yatış onay formunda itiraz merciinin İstanbul Valiliği olarak gösterildiği ve istemsiz yatışı için alınan sağlık kurulu kararında asistan hekimlerin imzasının olduğuna ilişkin iddialarına yönelik olarak muhatap tarafından gönderilen ilgili belgeler incelenmiş olup istemsiz yatış onay formunda başvuranın veya yakınının; Hastane Başhekimliği, İstanbul Valiliği, İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına başvurabileceğinin belirtilmiş olduğu, söz konusu mercilerin karar mercileri olmadığı ve başvuranın veya yakınının itiraz hakkını kullanmak üzere başvurabileceği merciler olarak gösterildiği anlaşılmıştır. Başvuranın istemsiz yatışı için hazırlanan raporda ise doçent ünvanlı bir hekimin ve 2 uzman hekimin imzasının yer aldığı görülmüştür. Bu doğrultuda, söz konusu iddialar bağlamında bir hak ihlalinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

23. Başvuru kapsamındaki bir diğer iddia, şikayet ve başvuru haklarının kullandırılmadığına ilişkin olup bu kapsamda başvuran tarafından; Hastanede hastaların avukat taleplerinin ilgili yerlere iletilmediği, itiraz haklarının cebir ve hile kullanılarak engellendiği, hastaların taleplerini Başhekimliğe iletmediği ve itiraz dilekçesi için bir asistan hekimden talepte bulunduğu talebinin yerine getirilmediği iddia edilmektedir.

24. "...Ayrıca özgürlükten mahrum olunan tüm mekanlarda olduğu gibi, psikiyatri kurumlarında da etkin bir şikayet prosedürünün bulunması kötü muameleye karşı temel bir önlemdir. Hastaların belirlenmiş bir merciye resmi şikayetlerini iletmesini ve kurum dışında ilgili bir yetkili makam ile gizlilik temelinde görüşebilmesini sağlayacak düzenlemelerin bulunması şarttır." (AİÖK, 8. Genel Rapor, CPT/Inf(98)12, para. 53.)

25. 1/8/1998 tarihli ve 23420 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliği'nin "*Müracaat, Şikayet ve Dava Hakkı*" başlıklı 42'nci maddesine göre: "*Hastanın ve hasta ile*

ilgili bulunanların, hasta haklarının ihlali halinde, mevzuat çerçevesinde her türlü müracaat, şikayet ve dava hakları vardır."

26. Başvuran, Hastanede hastaların avukat taleplerinin ilgili yerlere iletilmediğini, itiraz haklarının cebir ve hile kullanılarak engellendiğini ve Hastaların taleplerini Başhekimliğe iletilmediğini iddia etmişse de söz konusu iddiaların, Hastanedeki şikayet mekanizmalarının işleyişine ilişkin soyut ve genel nitelikteki iddialar olduğu, başvuranın söz konusu iddialarını somutlaştıracak herhangi bir somut olay ve detay belirtmediği anlaşılmıştır. İtiraz dilekçesi için bir asistan hekimden talepte bulunduğu talebinin yerine getirilmediğine yönelik iddiası bakımından ise Kurumumuzca bir inceleme ve değerlendirme yapılabilmesi için yeterli veri bulunmadığı, bu sebeplerden dolayı söz konusu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

27. Başvuru kapsamındaki bir diğer iddia, yemekhane kapasitesinin yetersiz olduğu ve bu durumun, yemekhaneye aynı anda giren hastalar arasında tartışmalar yaşanmasına neden olduğuna ilişkindir. Başvuranın, yemekhanenin kapasitesine ilişkin şikayetini, hastalar arasında tartışmalar yaşanmasına neden olduğu bağlamında ileri sürmüş olduğu, başvuranın şikayetinin, yemek alımında bir aksaklığın oluşmasına yönelik olmadığı anlaşılmış olup başvuran, bu hususta yaşadığı somut bir olayı belirtmemiştir. Bu doğrultuda, başvuru konusu bu iddianın yeterince temellendirilmemiş ve açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

28. Başvuru kapsamındaki bir diğer iddia, başvuranın tedaviyi reddetmesinden ötürü 2 gün boyunca fiziksel şiddete maruz kaldığı, ayrıca sözlü olarak kendisiyle alay edildiğine ilişkindir.

29. *"Tüm kategorilerdeki personelin yönetim tarafından gerektiği gibi kontrol edilmesi kötü muamelenin önlenmesine büyük ölçüde katkıda bulunabilir. Hastalara fiziksel ya da psikolojik kötü muamelenin kesinlikle kabul edilemez olduğu ve ciddiyetle ele alınacağı mesajı açıkça verilmelidir. Yönetim, daha genel anlamda psikiyatri kurumlarında personelin tedavideki rolünün güvenlik endişelerinin gölgesinde kalmasını önlemelidir..."* (AİÖK, 8. Genel Rapor, CPT/Inf(98)12, para. 31.)

30. *"İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da AİHM, makul şüphe bulunmaması ya da bütün makul şüphenin ötesinde şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak AİHM, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir."* (AİHM, İrlanda/Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161.)

31. *"Kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir."* (AYM, Beyza Metin, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45.)

32. Başvuran, 2 gün boyunca fiziksel şiddete maruz kaldığını ve sözlü olarak kendisiyle alay edildiğini iddia etmişse de söz konusu iddialarını yer ve zaman gibi somut unsurları belirtmek suretiyle somut bir şekilde ortaya koymadığı, yeterli somut unsurlar ve iddia konusu olayın gerçekleştiğine ilişkin karine oluşturabilecek emareler belirtilmeksizin soyut bir şekilde sunulmuş olan bu iddialar yönünden Kurumumuzca bir araştırma ve inceleme yapılmasının mümkün olmadığı, bu doğrultuda söz konusu iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğundan kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

33. Başvuru kapsamındaki bir diğer iddia, Hastanede psikoterapinin uygulanmadığına, hekimlerin ve psikologların hastalarla görüşme gerçekleştirmediğine yöneliktir.

34. *"AİÖK, çok sıklıkla etkin psikososyal rehabilitasyon tedavisinin temel unsurlarının gelişmemiş ve hatta tamamen yok olduğunu ve hastaya sağlanan tedavinin neredeyse tümüyle farmakoterapiden oluştuğunu görmektedir. Bu durum yeterli sayıda nitelikli personel ve uygun tesisin bulunmamasından"*

kaynaklanabileceği gibi, hastaların nezaret altında bulundurulmasına dayandırılan eskiden kalma bir felsefenin sonucu da olabilir." (AİÖK, 8. Genel Rapor, CPT/Inf(98)12, para.37.)

35. Başvuranın, Hastanede psikoterapinin uygulanmadığı, hekimlerin ve psikologların hastalarla görüşme gerçekleştirmediği iddialarına yönelik olarak yapılan inceleme ve değerlendirme neticesinde, başvurana Hastanede istemsiz yatış ile tedavi gördüğü 13/12/2022 ve 31/1/2023 tarihleri arasında ilaç tedavisi ve EKT uygulandığı, taburcu olduktan sonra belirli aralıklarla kontrol muayenelerinin gerçekleştirildiği, başvuranın tedavisinin takibini gerçekleştiren hekimlerce, psikoterapi uygulanmasının uygun olmadığına karar verildiğinden başvuranın psikoterapi merkezine yönlendirilmediği, tedavi ile ilgili tespit ve kararlar hususunda ilgili hekimlerin takdir yetkisine sahip olduğu, tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvuru kapsamındaki bu iddia bağlamında hak ihlalinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

36. Başvuru kapsamındaki diğer iddia, EKT'nin usulüne uygun olarak yapılmadığına ilişkindir. Başvuran, EKT uygulaması sırasında sıra bekleyen hastaların birbirlerini görecektir şekilde, tedavinin yapıldığı odanın arka kısmında sedyelere yatırıldığını, hastalar anesteziye tam olarak uyanmadan ve kontrol edilmeden diğer hastaya geçildiğini iddia etmektedir.

37. *"EKT, belirli bozukluklardan yakınan psikiyatri hastaları için tanınan bir tedavi şeklidir. Ancak EKT uygulamasının hastanın tedavi planına uygunluğuna özen gösterilmeli ve uygulamada gerekli önlemler alınmalıdır. AİÖK'yi özellikle endişeye sevk eden durum, EKT'nin modifiye olmayan uygulama şekliyle karşılaşmaktır (yani anestezi ve kas gevşetici verilmeksizin); bu yöntem modern psikiyatri pratiğinde kabul edilirliliğini artık yitirmiştir. Bu işlem, kırık ve diğer istenmeyen tıbbi sonuçların yanı sıra bu haliyle gerek hastalar gerekse ilgili personel için onur kırıcıdır. Dolayısıyla, EKT daima modifiye şekliyle uygulanmalıdır. EKT uygulamaları diğer hastaların görmeyecekleri şekilde (tercihen bu amaçla ayrılmış ve teçhiz edilmiş bir odada) bu tedaviyi uygulamak üzere özel eğitim görmüş personel tarafından yapılmalıdır. Ayrıca EKT uygulamaları özel bir kayıta ayrıntılı olarak tutulmalıdır. Ancak bu şekilde arzu edilmeyen uygulamalar hastane yönetimi tarafından belirlenerek personelle görüşülmesi sağlanabilir." (AİÖK, 8. Genel Rapor, CPT/Inf(98)12, para. 39.)*

38. 1/8/1998 tarihli ve 23420 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hasta Hakları Yönetmeliğinin *"Mahremiyete Saygı Gösterilmesi"* başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: *"Hastanın, mahremiyetine saygı gösterilmesi esastır. Hasta mahremiyetinin korunmasını açıkça talep de edebilir. Her türlü tıbbi müdahale, hastanın mahremiyetine saygı gösterilmek suretiyle icra edilir."*

39. Başvuran, EKT uygulaması sırasında sıra bekleyen hastaların birbirlerini görecektir şekilde, tedavinin yapıldığı odanın arka kısmında sedyelere yatırıldığını, hastalar anesteziye tam olarak uyanmadan ve kontrol edilmeden diğer hastaya geçildiğini iddia etmişse de söz konusu iddialarının, yeterince temellendirilmemiş soyut iddialardan ibaret olduğu, bu bağlamda açıkça dayanaktan yoksun olan bu iddiaların kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

40. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlalinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

30/12/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye